

הלכות הדרף היומי

מסכת מגילה

תוכן

- א. הקטין עצמו אצל מי שגדול ממנו 1.....
ב. בשביל עצלות שהיה להם.....1

דף יא.

א. הקטין עצמו אצל מי שגדול ממנו

לעולם¹ ישפיל אדם עצמו ללמוד, אף אצל מי שקטון ממנו, ואפילו רב העיר כשצריך ישאל הלכה מקטן ממנו, דרך הערה אמרו ודוד הוא הקטן הוא בקטנותו מתחלתו ועד סופו כשם שבקטנותו הקטין עצמו אצל מי שגדול הימנו בחכמה, כך בגדולתו אפילו בעת מלכותו² היה מקטין עצמו³ אצל מי שגדול הימנו ללמוד תורה⁴.

ב. בשביל עצלות שהיה להם

לעולם ילמוד אדם תורה מתוך התעררות חיות ושמחה⁵, ויזהר שלא יבוא לידי רפיון ועצלות בתורה, שבשביל עצלות שהי' לישראל שלא עסקו בתורה נעשה שונאו של הקדוש ברוך כאילו אינו יכול להושיע, כי אין הגליות מתכנסין אלא בזכות התורה⁶, שנא' (הושע ח פסוק י) גם פי יתנו בגוים עתה אקבצם. והגלות הזו האחרון הוא בעוון לשון הרע ושנאת חנם, שהוא היפך התורה, ותהיה הגאולה בזכות משה ובזכות התורה שניתנה על ידו⁷. ולכן

¹ מאירי כאן בסוגיא.

² עיין חת"ס כתובות מ: ד"ה וא"נ י"ל רש"י

³ מרוב ענותנותו, ע"כ שפט בנפשו מה זה שידי מלובלכות בשפיר ושלי' וכי לדידי ולחכמתי צריכים הלא הם גדולים ממני, וע"כ מפני שחסיד אני בין אדם לחבירו זכיתי לזה אבל לא מחכמתי, א"כ צריך אני לסייעתא מהקב"ה שלא אכשל, והיינו שמרה נפשי ממכשול כי חסיד אני ולא למדן, ע"כ צריך אני לרחמים וק"ל. תורת משה בראשית פרק לו פסוק לא

⁴ ואע"ג שמלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, משום לימוד תורה שאני, כי בישיבה הלך אחר חכמה, וכתר תורה חביב עליו יותר מכתר מלכות. הרי דאפילו למלך [שאם מחל על כבודו אינו כבוד מחול] מותר לזלזל בכתר מלכות שלו, משום לימוד תורה, וכ"ש בעניינינו [דרב שמחל על כבודו כבודו מחול] דמותר. חשוקי חמד

⁵ עיין שם משמואל שמות פורים שנה תרעד שעצלות היא מפאת העדר החיות והשמחה

⁶ מעלות התורה לרבי אברהם רגולר אחיו של מורנו הגר"א מווילנא

⁷ כמ"ש במשה: "ולא ידע איש את קבורתו" (דברים ל"ד, ו')

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מגילה

זה הקץ נסתר מכל. ואיתא בזוהר הק' על פסוק (שמות ה פסוק יז) נרפים אתם נרפים וגו', שזה מתייחס על גלות האחרון⁸. וכתוב (שמות יז פסוק א) ויסעו וכו' ויחגו גרפידים, וסיים (שם פסוק ח) ויבא עמלק וילחם עם ישראל בגרפידים ודרשו רז"ל (במכילתא) על ידי שרפו ידיהם מן התורה⁹. וכתוב (קהלת ו פסוק ז) כל עמל האדם לפיהו. בשביל האדם שמבטל את עצמו מדברי תורה ומשיח שיחה בטלה גורם לעצמו כל העמל. וזה שאמר הכתוב (משלי כא פסוק כג) שמר פיו ולשונו שמר מצרות נפשו וכמש"כ (תהלים לד פסוק יד) נצר לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה.

והעצלות היא מידה רעה מאד¹⁰. מי שזאת המידה גוברת בו, ענינו מקולקלים מאד בעולם הזה ובעולם הבא, כי העצלים אוהבים מנוחה, ומתוך כך המצוות קשות עליהם ולימוד התורה כבידה על נפשם, ויברחו מן המדרש אל המנוחה, וכשהם יושבים בבית הכנסת ישנים, כענין שנאמר (משלי יט פסוק טו) עצה תפיל, כי העצלות מביאה שינה בטבע האדם והעצל הוא רך הלבב ואינו גולה למקום תורה

כללו של דבר: העצל אינו שווה לא לעולם הזה ולא לעולם הבא, כי מיאנו ידיו לעשות. ואמר החכם: העצל שבבני האדם – שנתעצל לקנות אוהבים חכמים וירא השם יתברך. ויש יותר עצל ממנו – שכל אלו היו בידו ואיבדם. הקדוש ברוך הוא ברא בריה חלשה, האוגרת לחמה וטורחת כדי להחכים העצל, דכתיב (משלי ו פסוק ו) לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחקם. לכן יתבייש בראותו הנמלה זריזה וזהירה בעניניה, וילמד ממנה לאחוז כמוה במידת הזריזות, לצאת נפשו מחמת העצלות מידי שחת.

⁸ וזה לשונו: נרפים אתם מאורייתא, על כן תכבד העבודה על האנשים במסים וארנוניות. ואיתא במדרש (איכה רבתי פתיחה ב', עיין שם): אימתי המלכות גוזרת גזירה על ישראל ומצלחת, בזמן שמשליכים דברי תורה לארץ, שנאמר: וצבא תנתן על התמיד בפשע ותשלך אמת ארצה (דניאל ח', י"ב) – זו התורה, דכתיב: אמת קנה ואל תמכור (משלי כ"ג, כ"ג). וכתוב: זנה ישראל טוב וכו' (הושע ח', ג'), ואין טוב אלא תורה.

⁹ כי מזה יש לך ללמוד כמה גדול כח התורה ולא אמר שלא עסקו במצוות אף כי לשון בעצלותים משמע יותר שהם עצלים ממעשה המצוות אבל ר"ל כי כח התורה הוא גובר על עמלק לכך כל זמן שלא עסקו בתורה היה המן שהוא מזרע עמלק גובר ודבר זה ידוע מאד כי על ידי התורה ישראל מתעלים כי כל כך הוא מעלת התורה כמו שאמרו (אבות פרק ו' משנה ב') כל העוסק בתורה הוא מתעלה שנאמר (במדבר כא, יט) ומנהליאל במות ואם היו עוסקים בתורה היו מתעלים ע"י התורה והיו גוברים על המן שהיה רוצה להתגבר עליהם אבל כאשר לא היו עוסקים בתורה ולא היו מתעלים מעלה מעלה היה המן גובר עליהם עד שהגיעו אל שערי מות. אור חדש אסתר פרק א פסוק א

¹⁰ ספר אורחות צדיקים שער העצלות

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>